

For behandling på SKUPs årsmøte

14. april 2021

Sak 3: Styrets beretning 2020

Visjon og målsetting

Stiftelsen for en Kritisk og Undersøkende Presse (SKUP) skal være sentral i utviklingen av den undersøkende journalistikken og en synlig aktør i den journalistfaglige debatten i Norge.

Stiftelsens arbeid er nedfelt i handlingsplanen, og skal til enhver tid vurderes opp mot stiftelsens økonomi. Handlingsplanen er et styringsdokument, og det ble vedtatt en handlingsplan for perioden 2018–2020 på årsmøtet i 2018.

Det er årsmøtet som rettleider styret i hva som bør prioriteres. SKUP opprettholdes som stiftelse, og hovedoppgaven er fortsatt å arrangere årlige journalistfaglige konferanser med fokus på undersøkende metoder.

SKUP-familien

For første gang måtte SKUP-konferansen avlyses i 2020. Avlysningen og konsekvensene av den omtales i et eget punkt.

Stiftelsen har siden oppstarten utviklet seg til å bli en profesjonell arrangør av journalistfaglige konferanser. Våre arrangementer høster lovord både fra norske deltakere og utenlandske foredragsholdere som vi inviterer. SKUPs gode navn og rykte gjør det lett for oss å få topp fagfolk til å stille opp gratis på konferansene våre.

I løpet av de 30 årene SKUP-konferansen har blitt arrangert, har redaksjonenes fokus på undersøkende journalistikk i Norge økt betraktelig. SKUPs dugnadskultur, med raus deling av metoder og erfaringer fra prosjekter i inn- og utland, har ført til langt bedre kvalitet på gravejournalistikken i Norge.

SKUP er en meget attraktiv samarbeidspartner for andre organisasjoner både i og utenfor pressen. Vi får stadig spørsmål om samarbeid, enten det er debattmøter, konferanser, seminarer, foredrag eller annet.

Alle de styrende organer i SKUP er basert på frivillig og ubetalt innsats. De valgte organene består av styret, rådet, kontrollkomiteen og valgkomiteen.

Sekretariatet har i denne årsmøteperioden vært bemannet med en daglig leder i 60 prosent stilling. Regnskapsføringen håndteres av Azets Insight AS.

SKUP-styret

SKUP-styret består av 15 personer. Styrets primæroppgave er å planlegge, organisere og arrangere SKUP-konferansen og Data-SKUP, samt drifte og være talspersoner for stiftelsen. I tillegg utføres en del administrative oppgaver av styremedlemmer. Styret velges av årsmøtet.

Årsmøtet 2020 valgte følgende personer til styret:

- Leder: Silje Sjursen Skiphamn, Faktisk.no (valgt for ett år)
- Nestleder: Kristoffer Rønneberg, Aftenposten (valgt for ett år)
- Økonomiansvarlig: Shazia Majid, VG (valgt for ett år)

- Jonas Vikan, E24 (valgt for to år)
- Synnøve Åsebø (valgt for ett år)
- Nina Selbo Torset, Aftenposten (valgt for to år)
- Maria Hasselgård, NRK (valgt for to år)
- Maren Sæbø, frilans (valgt for to år)
- Elisabeth Risa, Stavanger Aftenblad (valgt for to år)
- Ingerid Salvesen, frilanser (valgt for to år)
- Marcus Husby, Dagens Næringsliv (valgt for to år)
- Nicolai Delebekk, Dagbladet (vikar for Ingerid Salvesen som har permisjon ut 2020)

Ikke på valg:

- Fredrik Kirkevold, TV 2
- Kristoffer Egeberg, Faktisk.no
- Eystein Røssum, Bergens Tidende
- Connie Bentzrud, Fædrelandsvennen

Styret har hatt 12 møter i årsmøteperioden, inkludert en helgesamling på Tjøme. Tre av møtene har vært heldagsmøter. Nesten alle møter har vært avholdt digitalt som følge av korona-pandemien. Et fulltallig styret har ikke vært samlet fysisk en eneste gang i årsmøteperioden.

Styrets aktivitet har naturlig nok vært svært påvirket av pandemien i denne årsmøteperioden. SKUP-konferansen måtte avlyses og SKUP-prisen ble delt ut digitalt. Data-SKUP ble avholdt som en heldigital konferanse.

Samtidig som det har vært uvant å ikke møtes, har pandemien også gitt SKUP noen nye muligheter. Digitale styremøter har gjort det enklere for styremedlemmene å delta. Denne årsmøteperioden har den gjennomsnittlige oppmøteprosenten vært på 87 prosent. Det er en gledelig oppgang fra 81

prosent fra forrige årsmøteperiode, og langt over de 80 prosentene styret har som mål å oppnå.

Utover deltagelse på styremøtene, kreves det en betydelig arbeidsinnsats av styret mellom møtene. Møtene er i hovedsak benyttet til behandling av styresaker, idédrodning og konferanseplanlegging. Det er en forutsetning at styremedlemmene har en løpende dialog med sekretariatsleder om arbeidsoppgavene de har påtatt seg.

SKUP ønsker å rette en stor takk til styremedlemmenes arbeidsgivere. De legger til rette for at SKUP fortsatt kan være en dugnad, og stiftelsen er helt avhengig av arbeidsgivernes velvilje.

SKUPs råd

Rådet skal, på styrets initiativ, være et rådgivende organ for styret. Rådet er SKUPs ambassadører og skal arbeide til det beste for SKUP.

Årsmøtet 2020 valgte disse til SKUPs råd:

- Leder: Arne Jensen, Norsk Redaktørforening (valgt for ett år)
- Nestleder: Gøril Engesvik, Trønder-Avisa (valgt for ett år)
- Eirik Veum, NRK (valgt for to år)
- Kristine Foss, Norsk Presseforbund (valgt for to år)
- Karianne Solbrække, TV 2 (valgt for to år)

Ikke på valg:

- Stein Sneve, Avisa Nordland
- Jan Gunnar Furuly, Aftenposten
- Ingvild Rugland, Bergens Tidende
- Helje Solberg, NRK

Varamedlemmer:

- Trond Idås, NJ (valgt for to år)
- Ole Petter Pedersen, Teknisk Ukeblad (ikke på valg)

SKUPs råd har hatt ett møte med styret i årsmøteperioden. Rådet ble da orientert om stiftelsens virksomhet. I tillegg har rådets leder ved flere anledninger bistått SKUP-ledelsen.

Kontrollkomiteen

Årsmøtet 2020 valgte disse til kontrollkomiteen:

- Leder: Ståle Hansen, NRK (valgt for to år)
- Astrid Marie Holand, Nord universitet (valgt for to år)
- Bjørn Bore, Vårt Land (ikke på valg)

Kontrollkomiteen har fått oversendt styrets dokumenter og referater etter at disse er behandlet av styret.

Valgkomiteen

Valgkomiteens oppgave er å rekruttere nye medlemmer til styre, råd og kontrollkomité, samt å informere nye styremedlemmer og deres arbeidsgivere om hva vervet innebærer av tid og utgifter.

Årsmøtet 2020 valgte:

- Leder: Amund Trellevik, Nordlys (valgt for ett år)
- Britt Sofie Hestvik, Kommunal Rapport (valgt for ett år)
- Lillian Vambheim, Aftenposten (ikke på valg)

SKUP- juryen

SKUP-juryen har til oppgave å bedømme de innmeldte kandidatene til SKUP-prisen. Juryen blir utpekt av styret.

SKUP-juryen som vurderte arbeidene fra 2019, som ble premiert på SKUP 2020, besto av:

- Leder Bernt Olufsen
- Bente Kalsnes, OsloMet
- Vibeke Haug, NRK
- Niklas Lysvåg, TV 2
- Sun Heidi Sæbø, Morgenbladet
- Geir Terje Ruud, NTB
- Janne Birgitte Prestvold, Fevennen

Styret er svært takknemlig for den omfattende og tidkrevende jobben juryen la ned i vurderingen av de 43 prosjektene som ble meldt på kampen om SKUP-prisen 2020.

I løpet av årsmøteperioden har Bente Kalsnes trukket seg fra juryen. Styret har valgt følgende erstatter:

- Kristine Holmelid, SUJO ved Universitetet i Bergen

Sekretariatet

John Bones har vært fast ansatt som sekretariatsleder i 60 prosent stilling i hele årsmøteperioden. I perioder har det vært ekstra arbeid, og da har Bones fått kompensert for det.

Sekretariatets oppgaver består i saksforberedelser for styret, referatføring, koordinering av styrets arbeid, oppfølging av regnskapsføringen som nå skjer hos Azets og daglig drift av stiftelsens virke. Sekretariatsleder har også bidratt med programarbeid til SKUP og Data-SKUP.

Det er styret ved styreleder som er sekretariatsleders arbeidsgiver. Styreleder og sekretariatsleder har hatt ukentlige møter og utstrakt kontakt på telefon og epost.

SKUP har i årsmøteperioden hatt kontor hos Norsk Presseforbund/Norsk Redaktørforening, men flytter til Pressens Hus i mai. Dette vil medføre økt husleie for stiftelsen, noe vi har tatt høyde for i budsjettet for 2021.

SKUP 2020

Som følge av koronaviruset måtte SKUP for første gang i stiftelsens historie avlyse SKUP-konferansen. Da avlysningen skjedde 10. mars, var det 648 påmeldte, og vi nærmet oss enda en ny deltakerrekord.

Fra pandemien begynte å bre om seg valgte SKUP å følge anbefalingene fra Folkehelseinstituttet (FHI) og kommuneoverlegen i Tønsberg. Så sent som dagen før avlysningen, kom FHI med en risikovurdering som ikke tilsa avlysning. Kommuneoverlegen bekreftet også direkte overfor SKUP at det ikke var noe grunnlag for å avlyse arrangementet

Da kommuneoverlegen 10. mars påla oss å avlyse konferansen, oppsto en det en force majeure-situasjon. I vår kontrakt med konferansehotellet påberopte SKUP seg force majeure som avlysningsgrunn, og vi anførte derfor at Quality Hotel Tønsberg ikke hadde krav på vederlag eller annen kompensasjon. Hotellet aksepterte etter hvert avbestillingsgrunnen.

Dermed kunne SKUP refundere til deltakerne den delen av konferanseavgiften som gjaldt hotell og bevertning. Ettersom SKUP-konferansen er stiftelsens viktigste inntektskilde for drift gjennom året, ønsket vi å beholde den delen av konferanseavgiften som gikk til SKUP, kroner 3300 per deltaker.

Vi gikk i dialog med de store konsernene om dette, og etter en tid ble det klart at ingen av de store ville kreve tilbakebetaling. SKUP er svært takknemlig for at Aller, Amedia, NHST, NRK, Polaris, TV 2 og Schibsted, samt de aller fleste frittstående medier og organisasjoner, deltok i denne formidable dugnaden for å hjelpe SKUP i en akutt økonomisk situasjon.

Før avlysningen var det innbetalt kroner 2.219.195 til hotell og mat. Kroner 2.136.575 av dette er refundert. Det resterende beløpet, kroner 82.620, er ikke refundert fordi de aktuelle mediene enten ikke har besvart vår forespørsel om tilbakebetaling eller oppgitt nødvendige innbetalingsinformasjon.

I tillegg var det innbetalt kroner 1.908.805 i deltakeravgift til SKUP da konferansen ble avlyst. Kroner 112.330 av dette er tilbakebetalt, og det meste av tilbakebetalingen gjelder frilansere.

SKUP-prisen

Siden SKUP-konferansen ble avlyst, måtte SKUP-prisen deles ut på et eget arrangement. Det skjedde digitalt 25. april og ble ledet av Martin Beyer Olsen. Juryleder Bernt Olufsen delte ut pris og diplomer fra sin egen stue.

SKUP-prisen for prosjekter som ble publisert i 2019, gikk til Anne Stine Sæther, Shazia Majid, Sofie Amalie Fraser og Eirik Mosveen for «Helsereformens konsekvenser».

Det ble delt ut tre diplomer:

1. «Kunstgressbløffen» av Trine Melheim Næss, John Christian Lundstadsveen, Magnus Wikan, Hannah Amanda Hansen, Roy Arne Salater og Frode Sunde i TV 2.
2. «Trigger Warning» av Annemarte Moland, Ruben Solvang, Even Kjølleberg og Lars Karelius Noer i NRK.
3. «Glidens pris» av Bernt Jakob Oksnes, John Rasmussen, Torgeir Krokfjord og Siri Gedde-Dahl.

«Siste SKUP»

Ettersom 2020 markerte et jubileumsår for SKUP, ble det høsten 2019 besluttet å gi ut et tidsskrift om stiftelsens historie. Etter litt diskusjon kom vi fram til at det ville være fint å se på historien til norsk gravejournalistikk gjennom metoderapportene. Med støtte fra Fritt Ord kunne stiftelsen engasjere Maren Sæbø, som sammen med Kristine Holmelid og studenter ved Senter for undersøkende journalistikk (SUJO) i Bergen, satte i gang systematisering av metoderapportene.

Slutresultatet ble et trykket tidsskrift på 112 sider, med en innledende del om SKUPs historie og internasjonale engasjement, og en hoveddel skrevet av studentene ved SUJO som tematisk tok for seg utviklingen av norsk gravejournalistikk. Blant annet ble det skrevet saker om graving i politiske saker gjennom tredve år, og innsyn og data som metode. Det var også plass til en sak om gravesakene som endret landet, og om kvinner i graving. Arbeidet med metoderapportene ga også SKUP en arkivnøkkel til alle årgangene med metoderapporter, slik at senere utforskning blir lettere.

Det var meningen at tidsskriftet skulle distribueres ved SKUP-konferansen. Da denne ble avlyst, ble tidsskriftet i stedet sendt i posten til deltakernes arbeidsplasser. Også utdanningsinstitusjoner og andre interesserte har fått

eksemplarer. Rundt 800 eksemplarer ble sendt ut da konferansen skulle ha tatt til. Restopplaget tilbys de som vil ha. I tillegg til Fritt Ord-støtte var tidsskriftet annonsefinansiert.

SKUP og IJs graveskole

I likhet med SKUP-konferansen, ble også graveskolen avlyst i 2020.

Data-SKUP 2020

For første gang arrangerte SKUP en heldigital konferanse. I tillegg til et livespor som gikk gjennom hele den fire timer lange konferansen, hadde vi to forhåndsinnspilte spor.

Normalt er omtrent halvparten av sesjonene på Data-SKUP hands-on training. Etersom verken SKUP eller de fleste av vårt undervisningspersonell hadde noen tidligere erfaring med med digital undervisning i kompliserte dataprogrammer, valgte vi bort denne undervisningsformen. I stedet brukte vi all tid på å vise gode nasjonale og internasjonale eksempler på bruk av datajournalistikk.

På konferansen arrangerte vi også en digital kunstauksjon. SKUP-venn Tarjei Leer Salvesen hadde donert ti verker av sin forvaltningskunst, noe styret setter svært stor pris på. Auksjonen var populær og innbrakte kroner 18.700 til SKUPs arbeid.

12 medier og utdanningsinstitusjoner kjøpte tilgang for alle sine ansatte, noe som førte til rekordhøyt deltakerantall. Det var 602 registrerte deltakere på digitalt Data-SKUP mot 235 deltakere på den fysiske konferansen i 2019.

Fritt ord støttet arrangementet med kroner 70.000 og MBL med kroner 100.000. Sammen med OsloMet og i nær kontakt med SKUP, utviklet MBL konferansens akademiske spor.

Dataskup-prisen ble ikke delt ut i 2020. Dette skyldes delvis at konferansen var digital og at det derfor ikke lå til rette for feiring av prisvinnerne. I tillegg har styret ønsket å se på prisens statutter med tanke på å foreta endringer. Dette arbeidet er forventet å være fullført slik at prisen igjen kan deles ut på Data-SKUP 2021.

Bli med SKUP og STUP til NICAR

I syv år på rad har John Bones arrangert studieturer til USA knyttet opp mot NICAR-konferansen. Årets studietur i 2021 skulle gått til Washington og Baltimore, men måtte avlyses på grunn av pandemien.

Samarbeid

SKUP er en attraktiv samarbeidspartner og blir stadig kontaktet med forslag om nye samarbeid. Dette må hele tiden vurderes opp mot ressurssituasjonen i sekretariatet og organisasjonen for øvrig.

I 2020 har det naturlig nok vært færre slike forespørsler, men SKUP har inngått et samarbeid med NJ og IJ om søknad til Utenriksdepartementet (UD) om støtte til internasjonalt arbeid.

Internasjonalt arbeid

SKUP har sammen med NJ og IJ fått innvilget nesten 32 millioner kroner i støtte fra UD til internasjonalt arbeid i 2021–2023. SKUPs andel av dette utgjør 7,5 millioner kroner, altså 2,5 millioner årlig i tre år.

Midlene er planlagt brukt til å støtte undervisning i undersøkende journalistikk for journalister og redaktører i Asia, Midt-Østen og Afrika. Pengene skal brukes til deltagelse på GIJC, ARIJ, AIJC, Global Fact og internasjonale workshops knyttet opp mot SKUP og Data-SKUP.

Økonomi

SKUPs regnskap viser et samlet overskudd på kroner 1.701.885 for regnskapsåret 2020. Det er en økning fra kroner 428.232 fra året før. Den store økningen skyldes i hovedsak at SKUP-konferansen ble avlyst og at Data-SKUP ble arrangert digitalt.

Da styret ble nødt til å avlyse SKUP-konferansen, var den økonomiske konsekvensen uavklart. Vi visste ikke om vi ville bli nødt til å betale hele hotellregningen i Tønsberg, og om måtte betale tilbake hele påmeldingsavgiften til dem som hadde meldt seg på.

SKUP-konferansen er stiftelsens hovedinntektskilde, og styret inngikk raskt avtaler med de største mediehusene om at vi kunne få beholde det de hadde betalt inn. Så fort det ble avklart at force majeure-klausulen i kontrakten med hotellet var utløst og SKUP slapp å betale, besluttet styret å betale tilbake alle hotellutgifter til de påmeldte.

Alle medier som hadde meldt på deltakere ble spurt om de ville la SKUP beholde konferanseavgiften som var innbetalt. Så godt som alle lot SKUP beholde denne. Alle frilansere fikk tilbakebetalt konferanseavgiften.

Dermed hadde stiftelsen tilnærmet normal inntekt på SKUP-konferansen, mens utgiftene – som følge av avlysningen – ble langt lavere enn vanlig. Dette er hovedforklaringen på at overskuddet for 2020 er langt høyere enn normalt.

Inntekter

Driftsinntekter i 2020 var kroner 3.733.165 mot kroner 4.610.757 i 2019. Hovedårsaken til inntektsnedgangen var at det ble regnskapsført nesten 1,2 millioner kroner mindre i støtte fra UD til GIJC sammenlignet med i 2019.

Kostnader

Samlede kostnader i 2020 var på kroner 2.036.393. I 2019 lå utgiftene på kroner 4.216.191. Nedgangen i kostnader skyldes både at SKUP-konferansen ble avlyst, at Data-SKUP ble arrangert digitalt, og at vi hadde langt lavere kostnader til GIJC sammenlignet med året før.

Egenkapital

Ved utgangen av 2020 var egenkapitalen på kroner 3.299.693 mot kroner 1.597.807 året før.

Deltakeravgift

Deltakeravgiften på SKUP var i 2020 på 3300 kroner, en økning fra 3200 kroner året før.

SKUP har en klar målsetting om å holde deltakeravgiften så lav som mulig, slik at flest mulig kan delta. Samtidig er det viktig at prisen øker i tråd med kostnadsøkningen.

På Data-SKUP gjorde vi noe nytt og solgte pakker til redaksjonene slik at alle deres ansatte kunne få tilgang på den digitale konferansen. Dette var svært vellykket og 12 redaksjoner og utdanningsinstitusjoner kjøpte pakker. Vi har også med stort hell solgt pakker for deltakelse på SKUP 2021.

Støttespillere

SKUPs viktigste økonomiske bidragsytere gjennom de siste årene har vært Norsk Journalistlag, Retriever, Norsk Redaktørforening, Pressens Faglitteraturfond og Stiftelsen Fritt Ord. I 2019 kom også Mediebedriftenes Landsforening (MBL) med som bidragsyter.

SKUP videreførte i 2020 samarbeidet med Schibsted om studentstipender. I alt ble det satt av 50.000 kroner, som dekket ti stipender. Avtalen har sørget for en unik rekruttering blant studenter til SKUP-bevegelsen.

UD har i flere år støttet SKUPs internasjonale arbeid. Denne støtten har i hovedsak blitt brukt til å sende stipendiatar til de internasjonale

gravekonferansene (GIJC). Dette har vært en effektiv måte å økt kompetansen blant gravejournalister i land hvor kurs og opplæring er vanskelig tilgjengelig.

SKUP er helt avhengig av det store engasjementet og dugnadsarbeidet knyttet til konferansene og stiftelsens øvrige arbeid. Det er helt avgjørende at redaksjonene også i fremtiden sender sine medarbeidere på konferansen, og at styremedlemmer får rom til å jobbe med programmet.

Regnskapet legges frem med forutsetning om videre drift.

Oslo, 18. mars 2021

Styret i Stiftelsen for en Kritisk og Undersøkende Presse (SKUP)

Silje S. Skiphamn
(Styreleder)

Kristoffer Rønneberg
(Nestleder)

Marcus Husby
(Styremedlem)

Synnøve Åsebø
(Styremedlem)

Nicolai Eggen Delebekk
(Styremedlem)

Elisabeth Risa
(Styremedlem)

Jonas Alsaker Vikan
(Styremedlem)

Eystein Røssum
(Styremedlem)

Fredrik Kirkevold
(Styremedlem)

Nina Selbo Torset
(Styremedlem)

Maren Sæbø
(Styremedlem)

Connie Bentzrud
(Styremedlem)

Maria Hasselgård
(Styremedlem)

Kristoffer Egeberg
(Styremedlem)

Eystein Røssum
(Styremedlem)

(Årsberetningen er signert digitalt).